

Кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеуге шолу

ҚАЗАҚСТАН
ҚАРЖЫГЕРЛЕР
ҚАУЫМДАСТЫҒЫ

АССОЦИАЦИЯ
ФИНАНСИСТОВ
КАЗАХСТАНА

2024 жылдың қорытындысы

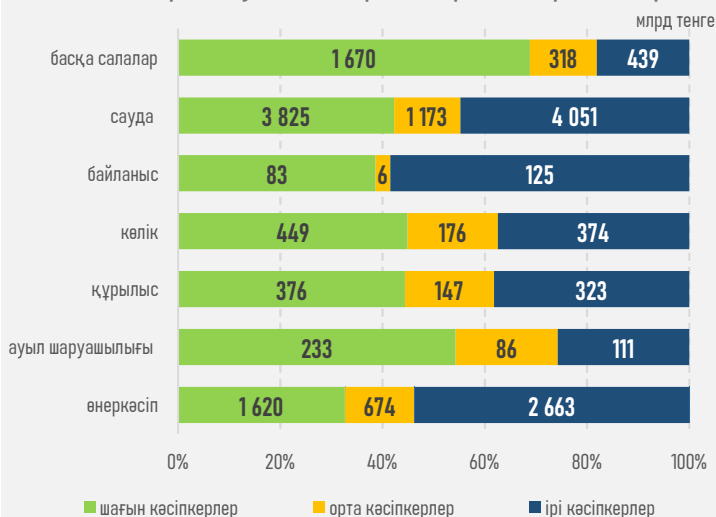
Негізгі тенденциялар

- ✓ 2024 жылдың қорытындысы бойынша банк секторы¹ бизнеске 118,9 трлн жаңа қарыз берді, бұл 2023 жылмен салыстырғанда 18,5%-ға немесе 13,0 трлн-ға артық. Бұл ретте бизнеске берілген жаңа қарыздардың 96%-ы ЕДБ-ға тиесілі.
- ✓ Кредиттеу субъектілері бөлінісінде бизнеске кредиттер берудің өсу драйвері ірі бизнес (+23%) олар үшін қарыз ресурстары құнының біртіндеп төмендеуі (төменде қараңыз), өтімдердің орташа мөлшерінің ұлғаюы (жыл басындағы 77,3 млрд көрсеткішінен 88,8 млрд дейін), инвестициялық жобаларды іске асыру және 2023 жылға кейінге қалдыру аясында болды сұраныс, жоғары мақұлдау үлесі (төменде қараңыз).
- ✓ Экономика салалары бөлінісіндегі үлес ірі бизнестің барлық өсімі үш салаға тиесілі: сауда (+1816 млрд), өнеркәсіп (+1503 млрд) және көлік (+1104 млрд) олардың ЖІӨ-ге қосқан үлесінің оң динамикасы аясында (сауданың өсуі 9,1%, өнеркәсіп — 2,8%, көлік — 8,5%) және экономикадағы маңызды үлес (тисініше 19%, 26% және 6%).
- ✓ Тауар шағын және орта бизнес сегментінде жаңа қарыздар беру ресурстар құнының екіұшты өзгеруі (төменде қараңыз), кредиттерге өтімдер санының төмендеуі (лимиттерді игеруге байланысты Мемлекеттік бағдарламалар бойынша қаржыландырудың уақытша болмауына байланысты), олардың қаржылық жағдайының нашарлауы және мақұлдау көрсеткішінің төмендігі (төменде қараңыз) аясында тиісінше 15% және 18%-ға ұлғайды).

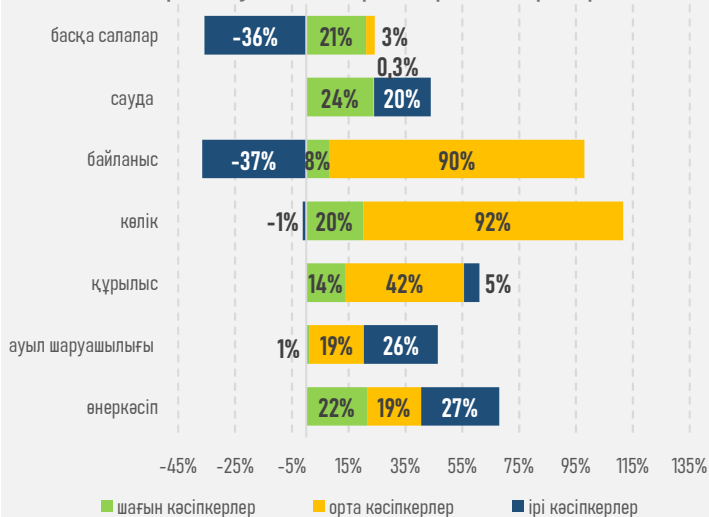
- ✓ 2024 жылдың қорытындысы бойынша ҚРҰБ статистикалық талдау нәтижелері бойынша шағын бизнес арасындағы тұрақты кәсіпорындардың үлесі 17,6%-ға (жыл басындағы 19,5%), орта кәсіпорындарда — 16,9%-ға (17,4%) дейін төмендеді.
- ✓ Ірі инвестициялық жобаларды іске асыру аясында негізгі қорларды сатып алуда салыстырмалы түрде жоғары өсім байқалды (+37%), бірақ негізгі үлесті жүйеде әлі де жоғары мөлшерлемелер және операциялық қызметті қамтамасыз ету қажеттілігі (шикізат, материалдар және т. б. сатып алу) аясында айналым қаражатын толықтыру (барлық берілген кредиттердің 66%) алады тауарлар, логистика шығындарын жабу, өтімділіктің қажетті деңгейін ұстап тұру және т.б.).
- ✓ Сонымен қатар, ірі бизнестің несиелері бойынша баға шарттары базалық мөлшерлемеленің өзгеруіне ең жоғары сезімталдыққа ие болды (төменде қараңыз), ал ШОБ-та нақты трансмиссия байқалмады, мүмкін олардың несиелерінің түпкілікті құнын едәуір төмендететін жеңілдікті субсидиялар мен кепілдіктерге байланысты.
- ✓ Мемлекеттік бағдарламалардың қолжетімділігі аясында шағын бизнес қарыздарының негізгі үлесі ұзақ мерзімді қарыздарға (52%) тиесілі, бірақ олардың орташа және ірі үлесі айтарлықтай төмен (төменде қараңыз).
- ✓ Ағымдағы тоқсанда жекелеген мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде қаржыландырудың уақытша болмауына, іскерлік және тұтыну белсенділігінің дәстүрлі баяулауына байланысты ШОБ тарапынан қарыздарға сұраныстың төмендеуі күтілуде, бірақ ірі бизнес тарапынан сұраныс ірі инвестициялық және инфрақұрылымдық жобаларды іске асырудың ықпалымен тұрақты болып қалуы мүмкін.

2024 жылға кәсіпкерлік субъектілеріне кредит беру динамикасы*

Кәсіпкерлік субъектілеріне берілген кредиттер

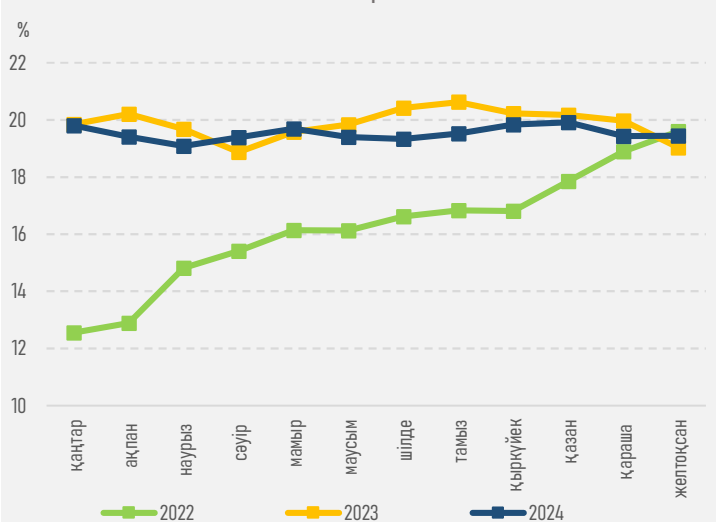

Кәсіпкерлік субъектілеріне кредиттер портфелі

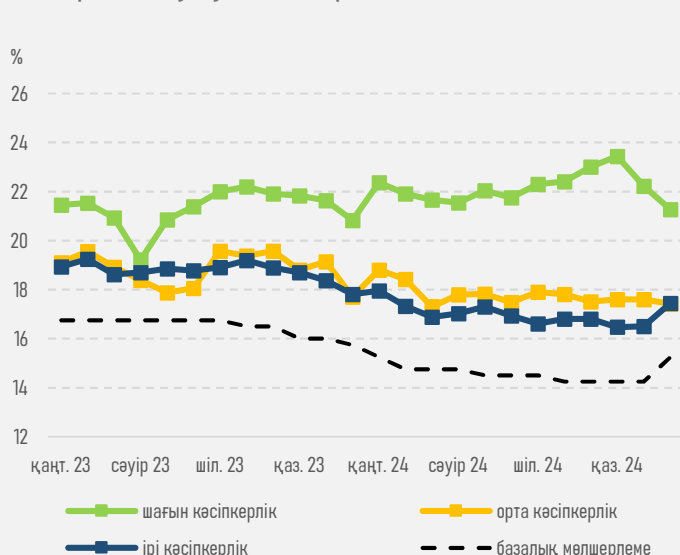

Кәсіпкерлердің кредиттері бойынша пайыздық мөлшерлемелер*

Кәсіпкерлердің кредиттері б-ша орташа өлшенген мөлшерлеме

Кредиттеу субъектілері бөлінісіндегі динамика

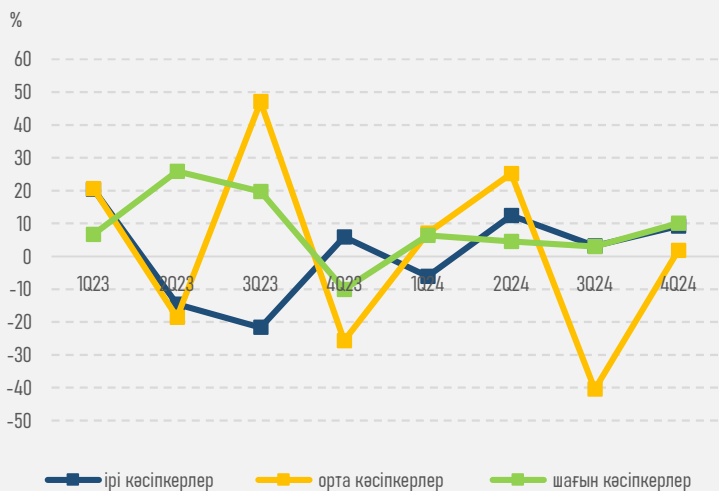

* Дереккөз: ҚРҰБ

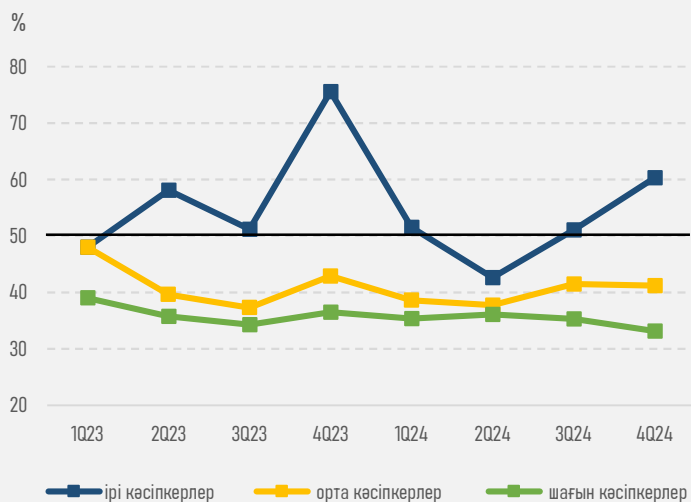
¹ Банк секторы — ЕДБ + ҚДБ

Несиеге өтінімдердің өзгеру динамикасы және өтінімдер бойынша мақұлдау пайызы

Кредиттерге өтінімдерді өзгерту тоқс./тоқс.

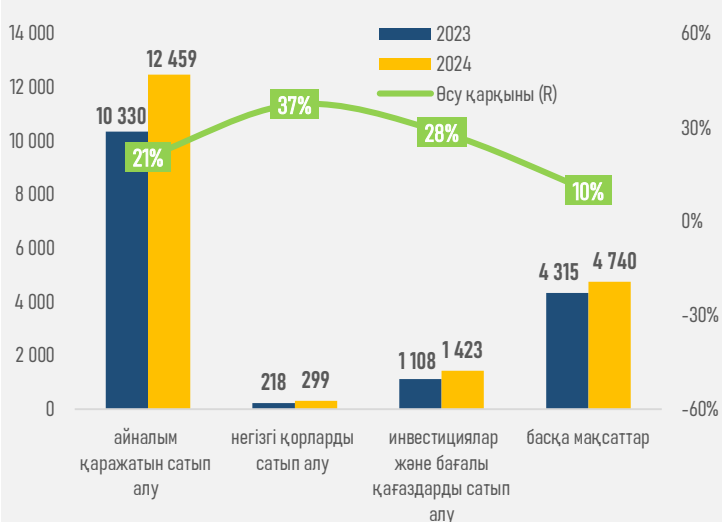

Кредиттерге өтінімдер бойынша мақұлдау үлесі

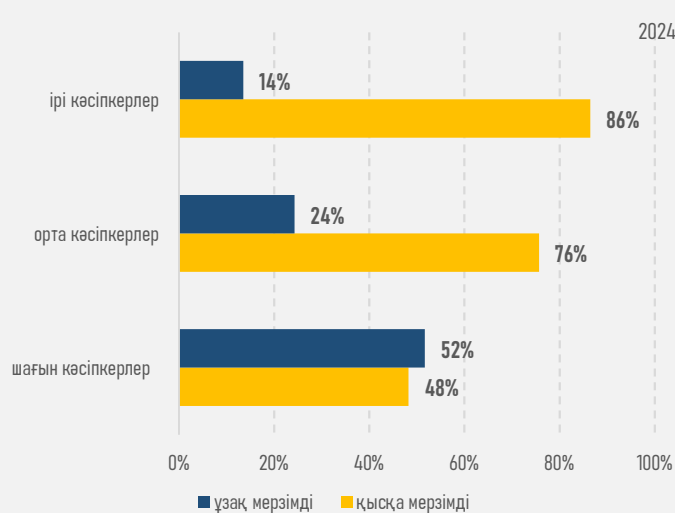

Қарыздарды тарту мақсаттары және бизнестің ұзақ мерзімді кредиттерінің үлесі*

Қарыз тарту мақсаттары, млрд теңге

Берудегі ұзақ мерзімді кредиттердің үлесі (1 жылдан астам)

Резюме

Бизнесті кредиттеудің екі таңбалы өсімі Бизнестің барлық сегменттерінде де (шағын, орта, ірі), сондай-ақ экономиканың барлық дерлік салалары бөлінісінде (төмендеу тек құрылыста 4,7% - ға тіркелді) қарыздар бойынша баға шарттарын жеңілдету (жекелеген субъектілерде), жаңа өнімдерді іске қосу (нарыққа кепілді және кепілсіз скорингтік өнімдер шығарылды бизнеске арналған өнімдер), кәсіпкерлер арасында кредиттеудің белсенді енуі (бизнес-қарыз алушылар саны жыл басындағы 440,8 мың көрсеткіштен 531,7 мыңға дейін өсті), бизнесті кредиттеуді ынталандыру жөніндегі реттеуші шаралар.

Бұл ретте тартылған бизнес-кредиттердің үштен екісі (бизнеске барлық заемдар берудің 66%) «ұзақ» заемдар алудың орынсыздығына және экономикадағы сауда саласының (26%) басым болуына байланысты айналым қаражатын толықтыруға арналған.

Базалық мөлшерлеме көтерілгеннен кейін кәсіпорындардың кредиттеудің баға шарттарына (кредит бойынша мөлшерлемелердің деңгейі, қосымша комиссиялардың мөлшері) және бағалық емес шарттарға (кредиттің мөлшері мен мерзімі, қарыз алушының қаржылық жағдайына және қамтамасыз етілуіне қойылатын талаптар) қатысты бағалары нашарлады.

Сонымен қатар, экономикадағы жоғары проинфляциялық төуекелдер (реттелетін қызметтер бағасының өсуіне, шикізаттың, электр энергиясының және импорттық компоненттердің қымбаттауына байланысты бизнес шығындарының өсуіне, жоғары фискалдық шығындарға, бағамның әлсіреуін бағаларға ауыстырудың жалғасуына байланысты) бірінші жартыжылдықта монетарлық жағдайлардың қалыпқа келуіне кедергі келтіріп, жақсартуды тежейді кредиттер бойынша баға шарттары. Осыған қарамастан, ағымдағы тоқсанда экономика салалары бөлінісінде өңдеу өнеркәсібі, ауыл шаруашылығы және құрылыс кәсіпорындары арасында кредиттерге сұраныстың артуы болжанады.